

Anmälan mot utbildningsförvaltningen i Höganäs kommun angående stängning av skolbarnsomsorg i anledning av utbildning för personalen

---

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA klagomål mot utbildningsförvaltningen i Höganäs kommun. Hon anförde att skolbarnsomsorgen var helt stängd för andra gången samma termin utan att någon alternativ omsorg erbjöds.

Utredning

Utbildningsnämnden i Höganäs kommun anmodades att inkomma med utredning och yttrande över vad som framfördes i AA:s anmälan till JO. Som sitt remissvar ingav nämnden en skrivelse som upprättats av förvaltningschefen BB. I skrivelsen anfördes följande (bilagorna har här utelämnats; JO:s anmärkning).

Före AA:s dialog med utbildningsförvaltningen har eventuell problematik vid stängning av barnomsorg ej uppmärksammats av föräldrar, varför utbildningsförvaltningen ej heller utarbetat något system med ”fadder”-skolor eller motsvarande.

AA:s synpunkter uppmärksammades av förvaltningen och utbildningsnämndens ordföranden och man lovade att se över systemet 2008-04-07 (se e-mail, bilaga 1). Därefter påbörjades ett arbete med att se över systemet men utredning och beslut hann inte genomföras till den dag då barnomsorgen stängde för andra gången för AA:s del, 2008-04-07. 2008-04-16 upprättades handling (se ärendebeskrivning, bilaga 2) rörande förslag till system där skolorna täcker upp för varandra vid personalplanering. Förslaget skickades till utbildningsnämnden för beslut 2008-04-22.

Ärendet behandlades i utbildningsnämndens arbetsutskott 2008-04-30 där man fattade beslut i enlighet med ärendebeskrivningens förslag till beslut (se protokollsutdrag, bilaga 3). Ärendet kommer att slutgiltigt behandlas på utbildningsnämndens möte 2008-05-15.

Utbildningsförvaltningen anser att det är olyckligt att den enskilde medborgaren kommit i kläm, men att man, efterhand som problematiken utkristalliserats, försökt finna lösning och åtgärda problemet. Med systemet där skolenheterna täcker upp för varandra, bör liknande situationer ej uppstå i framtiden.

Till remissvaret fogades ett utdrag ut nämndens protokoll från sammanträdet den 15 maj 2008 (UN § 37). Enligt denna paragraf hade nämnden beslutat ”att när en enhet stänger sin barnomsorg eller fritidshemsverksamhet, och vid de få undantag

som föräldrarna absolut inte kan lösa barnomsorgen själva, ska en plats kunna ordnas på en annan enhet. Detta ska göras genom ett bestämt vicesystem”.

AA fick del av och yttrade sig över remissvaret.

Rättslig reglering

Varje kommun svarar enligt 2 a kap. 1 § skollagen (1985:1100) för att barn som är bosatta i Sverige och som stadigvarande vistas i kommunen erbjuds förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg ska enligt 2 a kap. 6 § skollagen tillhandahållas i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller barnets eget behov.

Stadgandet i 2 a kap. 6 § skollagen infördes ursprungligen i dåvarande 14 a § socialtjänstlagen (1980:620). I förarbetena till denna lagreglering (prop. 1993/94:11 s. 33) anfördes bl.a. följande.

Jag anser vidare att förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg i första hand bör tillhandahållas i sådan omfattning att föräldrarna kan sköta sina arbeten eller studier. Öppethållande m.m. bör i möjligaste mån anpassas till föräldrarnas arbetstider. Det får emellertid i viss mån accepteras att verksamheten kan hållas stängd enstaka dagar under året för personalplanering och liknande ändamål. I allmänhet bör dock sådana problem kunna lösas utan att verksamheten behöver stängas (JO:s kursivering). Kommunen måste också hålla en beredskap med vikarier så att inte verksamheten annat än i rena undantagsfall behöver stängas på grund av sjukdom hos personalen.

Bedömning

Frågan om stängning av förskola och fritidshem på grund av fortbildning av personal har tidigare behandlats av JO, se bl.a. JO:s ämbetsberättelse 1980/81 s. 308 och 1992/93 s. 284. I det första ärendet var frågan om gällande lag medgav att en kommun – utan samtycke av berörda föräldrar och utan att erbjuda alternativ omsorg – stängde förskola och fritidshem under två dagar för att låta personalen delta i utbildning. JO fann att det inte kunde anses förenligt med grunderna för gällande lag att man stängde förskola och fritidshem på det sätt som skett. I det andra fallet skulle en kommun stänga ett fritidshem under två dagar på grund av personalens planeringsdagar inför kommande termin. Efter remiss till vederbörande myndighet framkom att de barn som var inskrivna i den aktuella verksamheten skulle erbjudas alternativ omsorg vid närliggande verksamhet under planeringsdagarna. Med beaktande av detta fann JO inte anledning att kritisera socialnämnden i fråga.

JO har behandlat förevarande frågeställning även efter det att den aktuella regleringen flyttades från socialtjänstlagen till skollagen, se bl.a. JO:s ämbetsberättelse 2003/04 s. 365.

Såsom JO tidigare har uttalat är det rimligt att viss arbetstid avsätts för fortbildning av personal som arbetar inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. I första hand bör det eftersträvas att fortbildningen förläggs på sådant sätt att inte hela

verksamheten behöver stängas. Det måste dock accepteras att verksamheten hålls stängd enstaka dagar under året för planerings- och utbildningsdagar. I fall där förskola eller fritidshem stängts har JO ansett att det inte funnits anledning att kritisera kommuner om alternativ omsorg erbjudits och denna motsvarat de krav på god omsorg som föräldrar och barn har rätt att ställa.

AA har i sin anmälan anfört att Höganäs kommun inte har erbjudit någon alternativ omsorg de dagar skolbarnsomsorgen har stängt vilket den här aktuella terminen inträffat vid åtminstone två tillfällen. Utbildningsnämnden har i sitt yttrande medgett att man vid den aktuella tidpunkten inte erbjudit någon alternativ omsorg på sätt som AA efterfrågat, främst med anledning av att man inte hade uppmärksammat problematiken.

Att alternativ till den ordinarie skolbarnsomsorgen inte har erbjudits är givetvis inte tillfredsställande. Numera har emellertid fattats beslut om att, när en enhet stänger sin barnomsorg eller fritidsverksamhet och föräldrar absolut inte kan lösa barnomsorgen själva, en plats ska kunna ordnas på en annan enhet. Jag utgår därför från att alternativ omsorg framöver kommer att erbjudas de föräldrar som har behov av det, och jag finner inte skäl att vidare uppehålla mig vid saken.

Med den kritik som uttalats ovan avslutas ärendet.